

เลขที่.....

แบบรายงานการเข้าอบรม / สัมมนา / ศึกษาดูงาน

☐ รายบุคคล ☒ กลุ่มบุคคล

ชื่อ - สกุล : นางสาวอัญชลี คุ้มทอง ตำแหน่ง : บรรณารักษ์

งาน : บริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศ

ชื่อ - สกุล : นายนันทิภัทร ลิดดิโลว์ ตำแหน่ง : บรรณารักษ์

งาน : บริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศ

วันเดือนปี : 27 พฤศจิกายน 2558 เวลา : 8.30 น. – 16.30 น.

ชื่อการประชุม : ห้องสมุดดิจิทัล: ประสบการณ์และข้อพึงระวัง (Digital Library: Best Practice and Pit Fall)

สถานที่จัด : ห้องประชุมชั้น 7 สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หน่วยงานผู้จัด : ชมรมบรรณารักษ์สถาบันอุดมศึกษา (ช.บ.อ.) สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

ค่าใช้จ่าย ☐ ไม่มี ☒ มี จำนวน 2,200 บาท
เบิกจ่ายจากงบประมาณ ☐ แผ่นดิน ☒ เงินรายได้ ☐ งบอื่นๆ (ระบุ).....

ใบเกียรติบัตร/วุฒิบัตร ☐ ได้รับ ☐ ไม่ได้รับ เนื่องจาก.....
☒ ไม่มี

1. Digitized Rare Book โดย คารารัตน์ จุฬาพันธ์

วิทยากรได้ยกตัวอย่างการจัดการ Digitized Rare Book ของห้องสมุดวังท่าพระ มหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

การริเริ่ม

1. เสนอเป็นแผนงานโครงการประจำปี และสรุปผลการดำเนินงานทุกสิ้นปีงบประมาณ
2. ตั้งคณะทำงานแต่ละโครงการ
3. ให้งานประจำเป็นงานหลัก ส่วนโครงการเป็นงานรอง
4. บรรณารักษ์ทุกคนต้องเป็นหัวหน้าโครงการอย่างน้อย 1 โครงการ
5. ผู้จัดการสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ ดูแลรับผิดชอบ หาข้อมูล ให้คำปรึกษา ติดตามงาน และสรุปผล
6. ใช้เครื่องมือ อุปกรณ์อย่างคุ้มค่า ซื้อเพิ่มเท่าที่จำเป็น เน้นอุปกรณ์ขนาดเล็ก

การแบ่งงาน

เจ้าหน้าที่จัดชั้นหนังสือ เจ้าหน้าที่ซ่อมหนังสือ : สแกนหนังสือและภาพ

บรรณารักษ์ : รวบรวมข้อมูล เรียบเรียงเนื้อหา ออกแบบข้อมูล และตรวจสอบความถูกต้อง

นักวิชาการคอมพิวเตอร์ : เขียนโปรแกรม กำหนดขนาดไฟล์ ออกแบบเว็บเพจ ทดสอบการใช้งานระบบ

การจัดทำ e-Book

รูปแบบของ e-Book ช่วงแรกจะสร้างด้วยโปรแกรม Adobe Acrobat ในฟอร์แมตของ PDF ต่อมามีการใช้ซอฟต์แวร์ KVisoft Flipbook Maker และเริ่มทำในรูปแบบ Flip e-Book ควบคู่กับ e-Book แบบเดิม

การคัดเลือกหนังสือหายากมาทำ e-Book

- หนังสือหายาก คือ หนังสือที่ผู้ใช้ไม่สามารถหาอ่านได้โดยง่ายในห้องสมุดและไม่สามารถหาซื้อได้จากสำนักพิมพ์หรือร้านค้าทั่วไป
- หนังสือที่จัดพิมพ์ตั้งแต่ พ.ศ. 2500 ลงมา
- หนังสือที่พิมพ์จำนวนจำกัด
- หนังสือที่มีเนื้อหาโดดเด่นหรือมีข้อมูลปฐมภูมิ

อุปสรรคและข้อพึงระวัง

- โปรแกรมมีอายุการใช้งาน เช่น PHP และ MySQL ต้องคอยอัปเดตให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ การแสดงผลบนหน้าเว็บจึงต้องคอยปรับเปลี่ยนตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยี
- การสำรองข้อมูล ไม่มีระบบสำรองข้อมูลอัตโนมัติ ต้องทำสำรองข้อมูลที่เซิร์ฟเวอร์เอง
- การรักษาความปลอดภัยของข้อมูลจากการถูกจารกรรมหรือก่อวินาศกรรม
- ลิขสิทธิ์ การคัดเลือกหนังสือต้องระมัดระวังการละเมิด และต้องขออนุญาตจากเจ้าของผลงานเสียก่อน

2. โครงการ D-Library : โดย ประสิทธิชัย เลิศรัตนเกตุกุล

เป็นโครงการห้องสมุดดิจิทัลของหอสมุดแห่งชาติ ในการจัดเก็บ อนุรักษ์ และเผยแพร่เนื้อหาดิจิทัลทางมรดกภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรม ผู้ใช้สามารถเข้าถึงเนื้อหาได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว นำไปใช้ประโยชน์ได้ทันที โดยในปัจจุบันหอสมุดแห่งชาติได้ให้บริการเนื้อหาดิจิทัลประเภท หนังสือพิมพ์เก่า หนังสือหายาก ภาพถ่าย เอกสารโบราณ โดยสามารถลงทะเบียนและเข้าใช้ได้ที่ <http://www.digital.nlt.go.th>

D-Library รองรับการเชื่อมต่อข้อมูลด้วยมาตรฐานสากล โดยใช้มาตรฐาน OAI-PMH สำหรับความร่วมมือในโครงการ National Library Asia Pacific (NL-AP) ซึ่งเป็นโครงการความร่วมมือจัดทำและให้บริการห้องสมุดดิจิทัลในกลุ่มประเทศอาเซียน ผู้ใช้สามารถสืบค้นในลักษณะ Single Search ได้

3. ห้องสมุดดิจิทัล : ความคุ้มค่าในการลงทุนของมหาวิทยาลัย โดย ดร.มลิวัลย์ ประดิษฐ์ธีระ

แนวโน้มและข้อกังวล

- ห้องสมุดมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้และวิจัยของสถาบัน แต่งบประมาณคงที่และมีแนวโน้มลดลง
- ถูกคาดหวังสูงขึ้นทั้งในการเป็นแหล่งองค์ความรู้และแหล่งเรียนรู้
- ฐานข้อมูลออนไลน์มีราคาสูงขึ้น และการ Pay twice นำไปสู่ยุคของ Open Access
- ทรัพยากรสารสนเทศออนไลน์มีบทบาทสำคัญมากขึ้น เนื่องจากมีความสอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้ของผู้ใช้ยุคใหม่
- มีการลงทุนทางเทคโนโลยีสูง ไม่ว่าจะเป็นการจัดการระบบหลักและระบบเสริม
- การเข้าถึงสารสนเทศได้ง่าย ทำให้เสี่ยงต่อการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา

- การพัฒนาสมรรถนะของผู้ให้บริการเป็นประเด็นเร่งด่วน
- ผู้บริหารห้องสมุดต้องเผชิญสถานการณ์การตัดสินใจที่อาจเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมการบริการ

แนวทางการประเมินความคุ้มค่า

- มูลค่าการลงทุน เช่น ค่าบอกรับฐานข้อมูลออนไลน์ ราคาระบบและโปรแกรม
- จำนวนและปริมาณของหนังสือเล่มกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โอกาสในการเข้าถึง
- สถิติการใช้ เช่น การเข้าใช้เว็บไซต์ การดาวน์โหลดเอกสารจากฐานข้อมูล หรือบริการอื่นๆ
- ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้ (ประเมินประสิทธิภาพ)
- วิเคราะห์ต้นทุนบริการและการดำเนินงาน เช่น การคำนวณต้นทุนต่อหน่วยในการให้บริการ

การบริหารคุณค่า

- การลงทุนทางเทคโนโลยีมักมีราคาสูง และไม่สร้างกำไร แต่จะทำให้ห้องสมุดมีความทันสมัย
- การลงทุนด้านสินทรัพย์ เช่น การปรับปรุงอาคาร ปรับสภาพแวดล้อมให้เป็นห้องสมุดมีชีวิตและทันสมัย เป็นการตอบสนองความต้องการและรสนิยมของผู้ใช้ ส่งผลให้มีการใช้ห้องสมุดมากขึ้น
- การบอกรับฐานข้อมูลวิจัยเฉพาะด้านและขั้นสูง เพื่อสร้างความพร้อมในการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย
- การพัฒนาห้องสมุดในบางครั้งเป็นการเพิ่มคุณค่า และยากที่จะประเมินความคุ้มค่า
- ห้องสมุดควรสอบถามและประเมินความต้องการของผู้ใช้อยู่เสมอ โดยเฉพาะกับบริการที่มีการลงทุนสูง

4. ห้องสมุดดิจิทัลและกฎหมายลิขสิทธิ์ โดย ดร.ทรงพันธ์ เจริมประสงค์ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

ลิขสิทธิ์ หมายถึง สิทธิแต่ผู้เดียวที่จะทำการใดๆ เกี่ยวกับงานที่ผู้สร้างสรรค์ได้ทำขึ้น

ระยะเวลาในการคุ้มครองลิขสิทธิ์

- กรณีผู้สร้างสรรค์เผยแพร่ผลงานขณะที่มีตนเองยังมีชีวิตอยู่ การคุ้มครองจะสิ้นสุดลงเมื่อผู้สร้างสรรค์คนสุดท้ายเสียชีวิตไปแล้ว 50 ปี
- กรณีผู้สร้างสรรค์ได้เสียชีวิตไปแล้ว และต่อมามีการนำผลงานมาเผยแพร่ที่หลัง การคุ้มครองจะสิ้นสุดลงหลังการเผยแพร่หรือโฆษณาครั้งแรก 50 ปี
- กรณีผู้สร้างสรรค์เป็นองค์นิติบุคคล หรือใช้นามแฝงไม่ทราบตัวตนที่แท้จริง การคุ้มครองจะสิ้นสุดลงหลังการสร้างสรรค์ผลงานนั้นๆ หรือการนำผลงานออกเผยแพร่ 50 ปี

การกระทำที่ไม่ขัดต่อการละเมิดลิขสิทธิ์

1. การใช้งานโดยชอบธรรม

- ต้องไม่ขัดต่อการแสวงหาผลประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์
- ต้องไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร
- ไม่เป็นไปเพื่อหากำไร ไม่มีเจตนาทุจริต และก่อประโยชน์แก่สังคม

2. ข้อยกเว้นเฉพาะกลุ่ม

- นักวิจัยหรือนักศึกษา อันมิใช่การกระทำเพื่อหากำไร
- ใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตน หรือบุคคลในครอบครัว

- ดิชม วิจารณ์ หรือแนะนำผลงาน โดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น
- เสนอรายงานข่าวทางสื่อมวลชน โดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น
- ทำซ้ำ คัดแปลง นำออกแสดง เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาของศาลหรือเจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจตามกฎหมาย
- ทำซ้ำ คัดแปลง นำออกแสดง เพื่อประโยชน์ในการสอนของตน โดยไม่แสวงหากำไร
- ทำซ้ำ คัดแปลงบางส่วนของงาน หรือคัดลอกทำบทสรุป เพื่อแจกจ่ายแก่ผู้เรียน โดยไม่แสวงหากำไร
- นำงานนั้นมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการถามและตอบในการสอบ

3. ข้อยกเว้นสำหรับห้องสมุด

การทำซ้ำโดยบรรณารักษ์ของห้องสมุดซึ่งงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 34 พรบ. ลิขสิทธิ์ 2537) มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ หากการทำซ้ำนั้นมิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อหากำไร และได้ปฏิบัติตามมาตรา 32 วรรคหนึ่ง ในกรณีดังต่อไปนี้

- (1) การทำซ้ำเพื่อใช้ในห้องสมุดหรือให้แก่ห้องสมุดอื่น
- (2) การทำซ้ำงานบางตอนตามสมควรให้แก่บุคคลอื่นเพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับ

ผู้เข้าประชุมได้รับความรู้ในเรื่องของห้องสมุดดิจิทัล ทั้งในแง่ของวิธีการทำเอกสารดิจิทัล การพิจารณาความเหมาะสม ความคุ้มค่า การบริหารจัดการ และแนวทางในการพัฒนา รวมถึงความเกี่ยวข้องการละเมิดลิขสิทธิ์จากการทำเอกสารดิจิทัล ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในอนาคต หากห้องสมุดมีการจัดทำโครงการห้องสมุดดิจิทัล เพื่ออนุรักษ์ผลงานทางวิชาการ ลดปัญหาพื้นที่จัดเก็บ และอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแก่ผู้ใช้

หัวข้อการปรับปรุง / พัฒนา	รายงานผลการปรับปรุง / พัฒนา ภายในวันที่

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ผู้รายงาน (นางสาวอัญชลี ตุ่มทอง) วันที่ 18 ธันวาคม 2558 ผู้รายงาน (นายนิธิภัทร ลิดดิโลว์) วันที่ 18 ธันวาคม 2558
--

ความคิดเห็นของหัวหน้าหน่วยงาน

.....
.....

ลงชื่อ.....

(.....)

วันที่...../...../.....

ความคิดเห็นของผู้บริหารที่กำกับดูแลหน่วยงาน

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

วันที่...../...../.....

หมายเหตุ : 1. จัดทำรายงานฯ หลังจากเข้าอบรม / สัมมนา / ศึกษาดูงาน ภายใน 15 วัน เสนอหัวหน้าหน่วยงาน

2. หัวหน้าหน่วยงานเสนอความเห็น ภายใน 3 วัน เสนอผู้บริหารที่กำกับดูแล

3. แจ้งผู้รายงานทราบ และจัดเก็บเข้าแฟ้ม รายงานการเข้าอบรม / สัมมนา / ศึกษาดูงาน

4. หัวหน้าหน่วยงานติดตามผลการปรับปรุงพัฒนา